==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

મેસર્સ પેપ્સી ફૂડ્સ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, ચંદીગઢ

૨૫ નવેમ્બર, ૨૦૦૩

[પી. વેંકટરામા રેડ્ડી અને ડૉ. એ.આર. લક્ષ્મણન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ, ૧૯૪૪ : કલમ ૪(એ).

એક્સાઇઝ ડ્યુટી – આકારણી વર્ષો ૧૯૯૨–૯૩ અને ૧૯૯૩–૯૪ – વેચાણ માટે એકમાત્ર વિચારણા – રોયલ્ટીની રકમ – તેના સમાવેશ બાબત – માલના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં – કરદાતાએ બોટલર્સને 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ કર્યું હતું, જેમાંથી બોટલર્સે હળવા પીણાંનું ઉત્પાદન કર્યું હતું – કરદાતાએ પોતાના ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ બદલ આ બોટલર્સ પાસેથી રોયલ્ટીની રકમ વસૂલ કરી હતી – ઠેરવવામાં આવ્યું : 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ અને રોયલ્ટીની ચૂકવણી એ અભિન્ન કામગીરીઓ હતી અને તેમને એકબીજાથી અલગ કરી શકાય તેમ

નહોતી – માત્ર 'કોન્સન્ટ્રેટ'ની ઇન્વોઇસ કિંમત જ 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા નહોતી – તેમાં રોયલ્ટીની રકમનો પણ સમાવેશ થતો હતો – તેથી, રોયલ્ટીની રકમ 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં સમાવેશપાત્ર છે.

શબ્દો અને શબ્દપ્રયોગો :

"વેચાણ માટે એકમાત્ર વિચારણા" – તેનો અર્થ – સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ, ૧૯૪૪ની કલમ ૪(એ) ના સંદર્ભમાં.

અપીલકર્તા–કરદાતાએ બોટલર્સને 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ કર્યું હતું, જેમાંથી સદરહુ બોટલર્સ દ્વારા 'લહેર' ટ્રેડમાર્ક હેઠળ હળવા પીણાંનું ઉત્પાદન કરવામાં આવતું હતું. અપીલકર્તા અને બોટલર્સ એક કરાર દ્વારા સંચાલિત હતા, જે અન્વયે અપીલકર્તા બોટલર્સ પાસેથી રોયલ્ટીની રકમ મેળવતા હતા, જેની ગણતરી પ્લાન્ટમાંથી રવાના કરવામાં આવેલી પીણાંની બોટલોની ચોક્કસ ટકાવારી પ્રમાણે કરવામાં આવતી હતી. અપીલકર્તાએ આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ સમક્ષ આકારણી વર્ષો ૧૯૯૨–૯૩ અને ૧૯૯૩–૯૪ માટે પોતાના ઉત્પાદનની ભાવ યાદીઓ રજૂ કરી હતી, જેમણે 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં રોયલ્ટીની રકમનો સમાવેશ કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો અને તે આધારે ડ્યુટીની માંગણી કરી હતી. નિર્ણય કરનાર સત્તાધિકારીએ એવો મત વ્યક્ત કયો હતો કે 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ રોયલ્ટી શુલ્ક સાથે પરસ્પર સંકળાયેલું હતું, કારણ કે 'કોન્સન્ટ્રેટ' માત્ર એવા જ લોકોને

વેચવામાં આવતું હતું જેઓ બ્રાન્ડ નેમ માટે ચૂકવણી કરવા સંમત થયા હતા. એપેલેટ કલેક્ટરે અપીલકર્તાની અપીલ ફગાવી દીધી હતી, જેને સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, કસ્ટમ્સ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા બહાલ રાખવામાં આવી હતી. તેથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, અપીલકર્તા દ્વારા બોટલરને 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ અને ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ બદલ બોટલર પાસેથી રોયલ્ટીની વસૂલાત એ બે ભિન્ન વ્યવહારો હતા અને તેમની વચ્ચે કોઈ સંબંધ નહોતો; રોયલ્ટીની ચૂકવણી સીધી રીતે ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ સાથે સંબંધિત હતી અને જ્યારે બોટલરના પ્લાન્ટમાંથી બોટલ બહાર રવાના કરવામાં આવતી ત્યારે રોયલ્ટી ચૂકવવામાં આવતી હતી તેમજ તેને 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના વેચાણ મૂલ્ય સાથે કોઈ લેવાદેવા નહોતી.

કોર્ટ સમક્ષ નીચે મુજબનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો : શું અપીલકર્તા દ્વારા વેચવામાં આવેલા 'કોન્સન્ટ્રેટ'માંથી ઉત્પાદિત હળવા પીણાં પર 'લહેર' ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ બદલ અપીલકર્તા–કરદાતા દ્વારા બોટલર્સ પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવેલી રોયલ્ટીની રકમ 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં સમાવેશપાત્ર છે કે કેમ?

અપીલ ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠેરવવામાં આવ્યું : ૧.૧. અપીલકર્તા–કરદાતા અને બોટલર વચ્ચે થયેલો કરાર, બોટલરના સહયોગથી અપીલકર્તાના વ્યાપાર–ધંધાને પ્રોત્સાહન આપવા

તેમજ રોયલ્ટીની રકમ વસૂલ કરવાના હેતુથી શ્રેણીબદ્ધ પગલાંઓને અમલમાં મૂકે છે. આ કરાર એ બાબત સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે કરદાતાના દૃષ્ટિકોણથી રોયલ્ટીની વસૂલાત એ કોન્સન્ટ્રેટની વેચાણ કિંમત વસૂલ કરવા જેટલી જ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ હતી. વાસ્તવિકતામાં અને તેના વાસ્તવિક સારરૂપે, રોયલ્ટીના આ મહત્વના ઘટકને કરદાતા દ્વારા 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના વેચાણ પેટે મળવાપાત્ર દેખીતા અવેજ કે વિચારણાથી કોઈપણ રીતે અલગ પાડી શકાય તેમ નથી. જો રોયલ્ટીની ચૂકવણી આ સોદાબાજી કે વ્યાપારી સમજૂતીનો ભાગ ન બની હોત, તો કરદાતાએ તે માલ, અર્થાત્ 'કોન્સન્ટ્રેટ' નો કબજો ક્યારેય છોડ્યો ન હોત કે સોંપ્યો ન હોત. બોટલર ફક્ત અને ફક્ત કરદાતા પાસેથી જ આ 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવા માટે, પેપ્સીકોના ટ્રેડમાર્ક ઉપરાંત બોટલબંધ પીણાં પર કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા માટે અને પીણાંના ઉત્પાદન, વેચાણ તેમજ વિતરણના સંબંધમાં કરદાતા દ્વારા આપવામાં આવતી તમામ સૂચનાઓનું ચુસ્તપણે પાલન કરવા માટે કાનૂની રીતે બંધાયેલ છે. બોટલર્સની સમગ્ર વ્યાપારી કામગીરીઓ અને વ્યવસાયિક કામકાજના સંદર્ભમાં નિયંત્રણનું એક સ્પષ્ટ તત્વ રહેલું છે. બોટલર દ્વારા ફક્ત કરદાતા પાસેથી જ અનન્ય રીતે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવાની કાનૂની જવાબદારી અને રોયલ્ટીની ચૂકવણીને આધીન રહીને કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા વચ્ચે એક અતૂટ અને અવિભાજ્ય સંબંધ અસ્તિત્વ ધરાવે છે. તેથી, ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગની સત્તા કે પરવાનગી આપવા બદલ અવેજ તરીકે વસૂલવાપાત્ર રોયલ્ટીને અલગ રાખીને કે એકલા અટૂલા સંદર્ભમાં જોઈ શકાય નહીં. અપીલકર્તા દ્વારા 'કોન્સન્ટ્રેટ' નું વેચાણ

કરવું, તેમાંથી બોટલર દ્વારા પીણાંનું ઉત્પાદન કરવું અને કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરીને તેનું વેચાણ કરવું, એ તમામ એકબીજા સાથે જોડાયેલી સંપૂર્ણપણે અભિન્ન કામગીરીઓ છે. [૨૩૭–એફ–એચ; ૨૩૮–એ–એચ; ૨૩૯–એ–એફ]

૧.૨. કરદાતા આ બાબતને ખૂબ જ સારી રીતે સ્પષ્ટપણે જોઈ શકતા હતા અને તેમની સંપૂર્ણ જાણમાં હતું કે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના પુરવઠો પૂરો પાડવાના પરિણામે જ રોયલ્ટીના સ્વરૂપમાં અવેજ તેમને પ્રવાહિત થઈને પ્રાપ્ત થવાનો છે. પક્ષકારો વચ્ચેના વ્યવહારો તથા કામકાજની શરતોનું નિયમન કરતા કરારનો મૂળ આધાર અને અંતર્ગત સાર અચૂકપણે એ બાબતનો નિર્દેશ કરે છે કે માત્ર ઇન્વોઇસમાં દર્શાવેલી કિંમત જ 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના વેચાણ માટેનો એકમાત્ર અવેજ ન હતી. [૨૩૯–જી–એચ]

૨.૧. રોયલ્ટી એ ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવા બદલ વસૂલવામાં આવે છે, પરંતુ વાસ્તવમાં વેચાયેલા 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના ચોક્કસ વિશિષ્ટ એકમોની કિંમતના ભાગ રૂપે નહીં, તે હકીકત એ મૂળભૂત બાબતને જરાય ઓછી કે નબળી પાડતી નથી કે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના વેચાણ પેટે મળવાપાત્ર સમગ્ર અવેજ માત્ર ઇન્વોઇસમાં દર્શાવેલી તેની વેચાણ કિંમત પૂરતો જ સીમિત નથી. તે તેના કરતાં કંઈક વિશેષ અને અધિક છે, અર્થાત્ સમયાંતરે નિયમિતપણે પ્રાપ્ત થનારી રોયલ્ટીની રકમ. [૨૪૦–એ]

૨.૨. કરાર હેઠળ, વેચનાર (અપીલકર્તા) દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં

આવેલી કિંમતે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવાની કાનૂની જવાબદારી અને બોટલબંધ સોફ્ટ ડ્રિંક્સનું ઉત્પાદન કરવાની, અપીલકર્તાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરીને તેનું વેચાણ કરવાની તથા પૂર્વનિર્ધારિત રોયલ્ટીના ચાર્જિસ ચૂકવવાની કે મોકલવાની ખરીદનારની જવાબદારી એકબીજાથી સંપૂર્ણપણે અવિભાજ્ય છે. [૨૪૦–બી–સી]

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા લિમિટેડ, (૧૯૯૫) ૭૬ ઇ.એલ.ટી. ૪૮૧ એસ.સી., કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ, બોમ્બે વિરુદ્ધ મારુતિ ઉદ્યોગ લિમિટેડ, (૧૯૮૭) ૨૮ ઇ.એલ.ટી. ૩૯૦ અને ડ્યુક એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, (૧૯૯૧) ૫૫ ઇ.એલ.ટી. ૫૭૭, લાગુ પડતા ન હોવાનું ઠેરવવામાં આવ્યું.

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર : દીવાની અપીલ નંબર ૪૦૫૧/૧૯૯૬.

સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, કસ્ટમ્સ એન્ડ ગોલ્ડ (કન્ટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હી દ્વારા એફ.ઓ. નંબર ૫૩૬/૧૯૯૫–એ માં તારીખ ૧૮.૧૦.૧૯૯૫ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે.

સાથે

દીવાની અપીલ નંબર ૧૩૮૫/૧૯૯૯.

અપીલકર્તાઓ તરફથી સુશ્રી સુરુચિ અગ્રવાલ માટે વી. લક્ષ્મીકુમારન, માધવ રાવ, અશોક યાદવ અને ડી.એન. મહેતા.

સામાવાળા તરફથી બી.કે. પ્રસાદ માટે દિલીપ ટંડન, કે.સી. કૌશિક, તેમજ યુ.એ. રાણા અને અરવિંદ કુમાર.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ પી. વેંકટરામા રેડ્ડી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટની કલમ ૩૫–એલ(બી) હેઠળ કરદાતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આ અપીલોમાં ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલો મૂળ પ્રશ્ન એ બાબતનો છે કે, શું અપીલકર્તા દ્વારા વેચાણ કરવામાં આવેલા 'કોન્સન્ટ્રેટ'માંથી બનાવવામાં આવેલા સોફ્ટ ડ્રિંક પીણાં પર 'લહેર' ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ પેટે બોટલર્સ પાસેથી અપીલકર્તા દ્વારા વસૂલ કરવામાં આવેલી રોયલ્ટીની રકમનો તે કોન્સન્ટ્રેટના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં સમાવેશ કરી શકાય કે નહીં. અપીલકર્તા અને તેના ખરીદદારો (જેમને હવે પછી 'બોટલર્સ' તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યા છે) બંને પક્ષકારો "પીએફએલ બોટલિંગ નિમણૂક અને ટ્રેડમાર્ક્સ લાયસન્સ એગ્રીમેન્ટ વિથ બોટલર્સ" એવું શીર્ષક ધરાવતા એક કરારની જોગવાઈઓ દ્વારા નિયંત્રિત અને શાસિત થાય છે, જે કરારની વિગતવાર શરતોનો અમે આ ચુકાદામાં પાછળથી ઉલ્લેખ કરીશું.

તારીખ ૧.૯.૧૯૯૨ થી તારીખ ૩૧.૩.૧૯૯૩ સુધીના સમયગાળા માટે (કે જે સમયગાળો ૧૯૯૬ ની દીવાની અપીલ નંબર ૪૦૫૧ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો છે) તેમજ તારીખ ૧.૪.૧૯૯૩ થી તારીખ ૩૧.૧૨.૧૯૯૩ સુધીના સમયગાળા માટે (કે જે સમયગાળો ૧૯૯૯ ની દીવાની અપીલ નંબર ૧૩૮૫ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો છે), અપીલકર્તા દ્વારા પોતાના

ઉત્પાદનની ભાવચાદીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ ભાવચાદીની સાથે પૂરી પાડવામાં આવેલી વિગતોનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન કરતાં, એક્સાઇઝ વિભાગના ધ્યાને એ હકીકત આવી હતી કે 'લહેર' ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગની પરવાનગી આપતા કરારની નિયત શરતો હેઠળ અપીલકર્તા દ્વારા રોયલ્ટી ચાર્જીસ મેળવવામાં આવી રહ્યા હતા. આથી, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, પટિયાલા દ્વારા ઉત્પાદનના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાં સદર રોયલ્ટી ચાર્જીસનો સમાવેશ કરવાની દરખાસ્ત કરતી અને તે આધાર પર જકાતની વસૂલાતની માંગણી કરતી કારણદર્શક નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી. અત્રે આપણે જાહેરાતના ખર્ચાઓ સાથે કોઈ નિસ્બત નથી, કે જે ખર્ચાઓ અગાઉના સમયગાળા માટે જારી કરવામાં આવેલી કારણદર્શક નોટિસોનો વિષયવસ્તુ પણ હતા. અપીલકર્તા–કરદાતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા તમામ વાંધાઓને ન્યાયનિર્ણય અધિકારી દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવ્યા હતા અને રોયલ્ટી ચાર્જીસ તથા જાહેરાત ખર્ચના ઉમેરાને આધીન રહીને ભાવચાદીઓને મંજૂરી આપતા તેમજ સદરહુ સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન ફેક્ટરીમાંથી કરવામાં આવેલા માલના નિકાલ માટે તફાવતની એક્સાઇઝ જકાતની માંગણી કરતા હુકમો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. ન્યાયનિર્ણય અધિકારીએ એવો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ એ રોયલ્ટી ચાર્જીસ સાથે આંતરિક રીતે સંકળાયેલું અને પરસ્પર જોડાયેલું હતું, કારણ કે કોન્સન્ટ્રેટ માત્ર એવા જ ખરીદદારોને વેચવામાં આવતું હતું કે જેઓ આ બ્રાન્ડ નેમના ઉપયોગ પેટે નાણાં ચૂકવવા સંમત થતા હતા. ત્યારપછી, અપીલીય કલેક્ટરે કરદાતા

દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને નામંજૂર કરી દીધી હતી અને ન્યાયનિર્ણયના આદેશને સંપૂર્ણપણે બહાલ રાખ્યો હતો. ત્યારબાદ સેગેટ સમક્ષ કરવામાં આવેલી આગળની અપીલમાં, સોડા પીણાં સંબંધિત રોયલ્ટી ચાર્જીસ સિવાયના તમામ બાબતોમાં નીચલી સત્તાધિકારીઓના આદેશોને બહાલ રાખવામાં આવ્યા હતા.

બંને પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી પરસ્પરની દલીલોનું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કરવા અને સમજવા માટે, સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન જે સ્વરૂપે અમલમાં હતી તે મુજબ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટની કલમ ૪(૧)(એ) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો અત્યંત આવશ્યક બને છે. તે સમયે કલમ ૪(૧)(એ) નીચે મુજબ વંચાતી હતી:

> "૪. એક્સાઇઝ જકાત આકારવાના હેતુઓ માટે જકાતપાત્ર માલનું મૂલ્યાંકન– (૧) જ્યાં આ અધિનિયમ હેઠળ, કોઈપણ જકાતપાત્ર માલસામાન પર તેના મૂલ્યના સંદર્ભમાં એક્સાઇઝ જકાત આકારણીપાત્ર બનતી હોય, ત્યાં આવું મૂલ્ય, આ કલમની અન્ય તમામ જોગવાઈઓને આધીન રહીને, નીચે મુજબ હોવાનું માનવામાં આવશે– (એ) તેની સામાન્ય કિંમત, એટલે કે, જે કિંમતે આવો માલસામાન કરદાતા દ્વારા જથ્થાબંધ વેપારના સામાન્ય વ્યવહાર દરમિયાન માલના નિકાલના સમયે અને સ્થળે ડિલિવરી આપવા માટે ખરીદનારને સામાન્ય રીતે વેચવામાં આવતો હોય, જ્યાં ખરીદનાર કોઈ સંબંધિત વ્યક્તિ ન હોય અને તે કિંમત

જ તે વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા હોય; પરંતુ શરત એ છે કે..."

કલમ ૪(૧)(એ) માં રહેલા સૌથી વધુ નિર્ણાયક શબ્દો આ મુજબ છે: "કિંમત એ વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા છે". અપીલકર્તાની દલીલોનો મુખ્ય આધારસ્તંભ એ બાબત પર રહેલો છે કે, જે કિંમતે બોટલર્સને કોન્સન્ટ્રેટ્સ વેચવામાં આવ્યા હતા તે કિંમત જ તે વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા હતી અને 'લહેર' ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ માટે બોટલર્સ પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવેલી રોયલ્ટી એ સંપૂર્ણપણે અલગ અને સ્વતંત્ર વ્યવહાર હતો કે જેને કોન્સન્ટ્રેટ્સના વેચાણ સાથે કોઈ પણ પ્રકારનો સંબંધ ન હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે રોયલ્ટી એ ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ કરવાના હક્ક માટે ચૂકવવામાં આવે છે, નહીં કે કોન્સન્ટ્રેટ્સની ખરીદી પેટે. બીજી બાજુ, આબકારી વિભાગ તરફથી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે એવી દલીલ કરી છે કે કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ અને તે ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ માટેનું લાયસન્સ એ એકબીજા સાથે અતૂટ રીતે સંકળાયેલા છે અને એક જ સળંગ વાણિજ્યિક વ્યવહારનો અભિન્ન ભાગ બને છે. તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે માત્ર ઇનવોઇસમાં દર્શાવવામાં આવેલી કિંમતને જ કોન્સન્ટ્રેટના વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા તરીકે ગણી શકાય નહીં.

બંને પક્ષકારો દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલી પરસ્પર વિરોધી દલીલોની કાયદેસરતા અને સત્યાર્થતાની ચકાસણી કરવાના હેતુસર, અપીલકર્તા અને બોટલર વચ્ચે પરસ્પર કરવામાં આવેલા કરારની શરતો તથા જોગવાઈઓનું ઝીણવટપૂર્વક પરીક્ષણ કરવું અત્યંત આવશ્યક બને છે. આ કરારનું શીર્ષક

"પીએફએલ બોટલિંગ નિમણૂક અને ટ્રેડમાર્ક્સ લાયસન્સ એગ્રીમેન્ટ વિથ બોટલર્સ" એવું રાખવામાં આવેલું છે. આ કરારના મહત્વપૂર્ણ અને સંબંધિત નિયમો તેમજ શરતોનો મુખ્ય સારાંશ નીચે મુજબ દર્શાવી શકાય:

(૧) અપીલકર્તા દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા ભૌગોલિક પ્રદેશમાં પીણાંનું બોટલિંગ કરવા, વેચાણ કરવા અને વિતરણ કરવા માટે બોટલરની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. (૨) બોટલર કોન્સન્ટ્રેટ સંબંધી તેની તમામ જરૂરિયાતો માત્ર અને માત્ર અપીલકર્તા પાસેથી અથવા તેના દ્વારા અધિકૃત અને નિયુક્ત સપ્લાયર પાસેથી જ ખરીદવા તેમજ અન્ય કોઈપણ સ્ત્રોત પાસેથી ન ખરીદવા માટે સંપૂર્ણપણે સંમત થાય છે. (૩) અપીલકર્તા દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે તેવી કિંમતો અને શરતોના આધારે બોટલરને કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ કરવા તેમજ તેનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે અપીલકર્તા સંમત થાય છે. (૪) અપીલકર્તાની પૂર્વ લેખિત મંજૂરી મેળવ્યા વિના, આ કરાર હેઠળ આવરી લેવાયેલા પીણાં જેવું જ અથવા તેને મળતું આવતું અન્ય કોઈપણ પીણું કે ઉત્પાદન બનાવવા અથવા તેનું વેચાણ–વિતરણ કરવા પર બોટલર પર સખત પ્રતિબંધ ફરમાવવામાં આવ્યો છે. (૫) બોટલર તમામ બોટલો, ક્રાઉન્સ, ક્રેટ્સ તેમજ પ્રચાર સામગ્રી પર પેપ્સીકો ઇન્ક. ની માલિકી ધરાવતા ટ્રેડમાર્ક્સ સાથે સંયુક્ત રીતે 'લહેર' ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા માટે સંમત થાય છે. (૬) બોટલર પીણાંના ઉત્પાદન, બોટલિંગ, પેકેજિંગ, ગુણવત્તા નિયંત્રણ, સંગ્રહ, વેચાણ તેમજ વિતરણના સંબંધમાં અપીલકર્તા તરફથી આપવામાં આવેલા ગુણવત્તાના તમામ ધોરણો, વિશિષ્ટતાઓ, ફોર્મ્યુલા અને સૂચનાઓનું અક્ષરશઃ અને

ચુસ્તપણે પાલન કરવા માટે સંમત થાય છે.

(૭) તમામ વાજબી અને યોગ્ય સમયે બોટલરના પ્લાન્ટ, પરિસર, પ્લાન્ટ મશીનરી, સાધનો, કાચો માલ, ઉત્પાદિત થયેલો તૈયાર માલ તેમજ સંબંધિત દસ્તાવેજો અને રેકોર્ડ્સનું સ્થળ પર જઈને નિરીક્ષણ કરવાનો સંપૂર્ણ અધિકાર અપીલકર્તા પોતાની પાસે અનામત રાખે છે. (૮) બોટલર બોટલિંગ કરવામાં આવેલા પીણાંના ચોખ્ખા વેચાણ મૂલ્યની નિર્દિષ્ટ ટકાવારી મુજબ અથવા પ્લાન્ટમાંથી રવાના કરવામાં આવતા પીણાંના પ્રત્યેક કેસ દીઠ નક્કી કરાયેલા નિર્દિષ્ટ દરે ગણતરી કરીને તે ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ બદલ અપીલકર્તાને રોયલ્ટી ચૂકવવા સંમત થાય છે. (૯) માલની રવાનગીના સંપૂર્ણ વિગતવાર પત્રકોની સાથે સાથે દર માસિક ધોરણે નિયમિત રીતે રોયલ્ટીની આ રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે. (૧૦) અપીલકર્તા દ્વારા સમયાંતરે નિર્દેશિત કરવામાં આવે તે મુજબના તમામ માર્કેટિંગ, જાહેરાત તેમજ વેચાણ પ્રમોશનના કાર્યક્રમોમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા અને તેમાં પોતાનો આર્થિક ફાળો આપવા માટે બોટલર સંમત થાય છે. (૧૧) બોટલરે પીણાંના ઉત્પાદન અને વેચાણને લગતા તમામ હિસાબી ચોપડાઓ તેમજ દસ્તાવેજી રેકોર્ડ્સ સંપૂર્ણ અને સચોટ રીતે જાળવવાના રહેશે તથા અપીલકર્તા દ્વારા નિરીક્ષણ અને હિસાબી તપાસણી માટે તે તમામ રેકોર્ડ્સ ઉપલબ્ધ કરાવવાના રહેશે.

(૧૨) કેટલીક ચોક્કસ નિર્દિષ્ટ ઘટનાઓ ઘટવા પર અપીલકર્તા દ્વારા આ કરારને તાત્કાલિક અસરથી સમાપ્ત કરવાને પાત્ર બને છે, જેમાં ખાસ કરીને

કોન્સન્ટ્રેટની કિંમત અથવા રોયલ્ટીની રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળતા, આ કરારની કોઈપણ નિયમ કે શરતોનો ભંગ, નિયત કરાયેલા ગુણવત્તાના ધોરણો જાળવવામાં નિષ્ફળતા, અથવા બોટલરની નાદારી કે દેવાળિયાપણાની સ્થિતિ સર્જાવાનો સમાવેશ થાય છે. (૧૩) કરારની સમાપ્તિ થતાંની સાથે જ, બોટલર તે તમામ પીણાંનું ઉત્પાદન કરવાનું, બોટલિંગ કરવાનું, વેચાણ કરવાનું અને તેનું વિતરણ કરવાનું તાત્કાલિક ધોરણે બંધ કરી દેશે તેમજ ટ્રેડમાર્ક્સ, કોન્સન્ટ્રેટ અને અપીલકર્તાની માલિકી હક્ક ધરાવતી તમામ સામગ્રીઓનો કોઈપણ પ્રકારનો ઉપયોગ કરવાનું સદંતર બંધ કરશે. (૧૪) બોટલર અપીલકર્તાની પૂર્વ લેખિત સંમતિ મેળવ્યા વિના આ કરાર હેઠળ પ્રાપ્ત થયેલા પોતાના કોઈપણ અધિકારો અથવા જવાબદારીઓ અન્ય કોઈ પક્ષકારને સોંપી શકશે નહીં, તેની તબદીલી કરી શકશે નહીં કે તેનો પેટા–લાયસન્સ આપી શકશે નહીં.

(૧૫) આ કરાર સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ કરે છે કે બોટલરની નિમણૂક, કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ, ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ માટેનું લાયસન્સ તેમજ રોયલ્ટીની નિયમિત ચૂકવણી એ તમામ બાબતો એક સળંગ અને સર્વગ્રાહી વાણિજ્યિક વ્યવસ્થાનો જ અભિન્ન હિસ્સો છે. (૧૬) બોટલર જ્યાં સુધી રોયલ્ટી ચૂકવવાની સ્પષ્ટ બાંહેધરી ન આપે ત્યાં સુધી તે કોન્સન્ટ્રેટ ખરીદી શકતો નથી, તેમજ ફક્ત અને ફક્ત અપીલકર્તા પાસેથી જ વિશેષ રૂપે કોન્સન્ટ્રેટ ખરીદવા સંમત થયા વિના તે ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગનું લાયસન્સ પણ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી. (૧૭) આ સમગ્ર બોટલિંગ વ્યવસ્થા તેમજ રોયલ્ટીની ચૂકવણીથી અલગ કે અળગા થઈને કોન્સન્ટ્રેટના આ વેચાણનું કોઈ સ્વતંત્ર અસ્તિત્વ હોઈ શકે નહીં. (૧૮) રોયલ્ટી

એ કોન્સન્ટ્રેટના વેચાણ અને તેના ઔદ્યોગિક ઉપયોગના સંદર્ભમાં ખરીદનાર તરફથી વેચનાર અપીલકર્તાને પ્રાપ્ત થનારી એક વાસ્તવિક વધારાની વિચારણા છે.

કરારની ઉપરોક્ત તમામ કલમોનું સાદ્યંત વાચન કરવાથી એ બાબત સુસ્પષ્ટ બને છે કે અપીલકર્તા અને બોટલર વચ્ચે થયેલો આ કરાર એ બોટલરના પરસ્પર સહયોગથી અપીલકર્તાના વ્યાપાર–ધંધાને પ્રોત્સાહિત કરવા તેમજ તે સાથે રોયલ્ટી પ્રાપ્ત કરવાના ઉદ્દેશ્યથી શ્રેણીબદ્ધ વિવિધ પગલાંઓને અમલમાં મૂકે છે. આ કરાર પરથી સ્પષ્ટપણે જણાઈ આવે છે કે કરદાતાના દ્રષ્ટિકોણથી વિચારતા, રોયલ્ટીની પ્રાપ્તિ કે વસૂલાત પણ કોન્સન્ટ્રેટની વેચાણ કિંમત મેળવવા જેટલી જ અતિ મહત્વપૂર્ણ બાબત હતી. વાસ્તવિકતામાં અને તેના સાચા તત્વતઃ સ્વરૂપમાં, રોયલ્ટીના આ મહત્વના ઘટકને કરદાતા દ્વારા 'કોન્સન્ટ્રેટ'ના વેચાણ માટે દર્શાવવામાં આવેલી દેખીતી વિચારણાથી કોઈપણ રીતે અલગ કે જુદો પાડી શકાય તેમ નથી. જો થયેલા સોદામાં રોયલ્ટીની આ ચૂકવણીનો સમાવેશ ન થયો હોત, તો કરદાતાએ પોતાના માલ, એટલે કે 'કોન્સન્ટ્રેટ'નો કબજો ક્યારેય છોડ્યો ન હોત કે તેની સોંપણી કરી ન હોત. બોટલર ફક્ત અને ફક્ત કરદાતા પાસેથી જ વિશિષ્ટ રૂપે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવા માટે, બોટલિંગ કરેલા પીણાં પર પેપ્સીકોના ટ્રેડમાર્ક ઉપરાંત આ કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા માટે તેમજ તે પીણાંના ઉત્પાદન, વેચાણ અને વિતરણ સંબંધે કરદાતા દ્વારા આપવામાં આવતી તમામ સૂચનાઓનું પાલન કરવા માટે સંપૂર્ણપણે કાનૂની રીતે બંધાયેલો છે. બોટલર્સ દ્વારા કરવામાં આવતી

તમામ વ્યાવસાયિક અને વ્યાપારી કામગીરીઓ પર કરદાતાના સંપૂર્ણ નિયંત્રણનું એક ચોક્કસ તત્વ રહેલું છે. બોટલર દ્વારા માત્ર કરદાતા પાસેથી જ અનન્ય રીતે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવાની આ કાનૂની જવાબદારી અને રોયલ્ટીની નિયમિત ચૂકવણીને આધીન રહીને કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા વચ્ચે એક અતૂટ તેમજ અત્યંત ગાઢ સંબંધ અસ્તિત્વ ધરાવે છે. ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગની કાયદેસર સત્તા આપવાના બદલામાં વિચારણા તરીકે વસૂલવાપાત્ર રોયલ્ટીને, તેથી, આ સમગ્ર વ્યવહારથી અળગી રાખીને કે એકલતામાં ક્યારેય મૂલવી શકાય નહીં. અપીલકર્તા દ્વારા 'કોન્સન્ટ્રેટ'નું વેચાણ, તે કોન્સન્ટ્રેટમાંથી બોટલર દ્વારા વિવિધ પીણાંનું ઉત્પાદન અને કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરીને બજારમાં તેનું વેચાણ એ તમામ કામગીરીઓ પરસ્પર એકબીજા સાથે ગૂંથાયેલી અભિન્ન કામગીરીઓ છે.

આ સમગ્ર પૃષ્ઠભૂમિ અને સંદર્ભમાં, આપણે એ બાબતનો ન્યાયનિર્ણય કરવાનો રહે છે કે શું પક્ષકારો દ્વારા કોન્સન્ટ્રેટના વેચાણ અને ખરીદીના વ્યવહાર માટે માત્ર ઇનવોઇસમાં દર્શાવેલી કિંમતને જ એકમાત્ર વિચારણા તરીકે ધ્યાને લેવામાં આવી હતી કે નહીં. કરદાતા એ હકીકત ખૂબ સારી રીતે જાણતો અને સમજતો હતો કે કોન્સન્ટ્રેટનો પુરવઠો પૂરો પાડવાના પરિણામે જ રોયલ્ટીના સ્વરૂપમાં વધારાની વિચારણા તેને પ્રાપ્ત થવાની હતી. અમારા સુવિચારિત મતે, પક્ષકારો વચ્ચેના વ્યાપારી સંબંધો અને વ્યવહારોની શરતોનું નિયમન કરતા આ કરારનો મૂળ પાયો અને વાસ્તવિક આધાર સ્પષ્ટપણે નિર્દેશ કરે છે કે માત્ર ઇનવોઇસમાં દર્શાવેલી કિંમત જ કોન્સન્ટ્રેટના વેચાણ માટેની એકમાત્ર વિચારણા

ન હતી. આથી, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલું તારણ સંપૂર્ણપણે નિર્વિવાદ, ક્ષતિરહિત અને કાયદેસર છે.

રોયલ્ટી એ ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગની પરવાનગી આપવાના બદલામાં વસૂલ કરવામાં આવે છે, પરંતુ તે વેચવામાં આવેલા કોન્સન્ટ્રેટના ચોક્કસ એકમોની કિંમતના ભાગરૂપે વસૂલાતી નથી, તે હકીકત એ મૂળભૂત સત્યનું મહત્વ કોઈપણ પ્રકારે ઘટાડી શકતી નથી કે કોન્સન્ટ્રેટના વેચાણ માટેની સમગ્ર એકંદર વિંચારણા એ માત્ર ઇનવોઇસમા લખેલી તેની કિંમત પૂરતી જ સીમિત નથી. તે તેના કરતાં કંઈક વિશેષ છે, અર્થાત્ કરાર અનુસાર સમયાંતરે પ્રાપ્ત થનારી રોયલ્ટીની રકમ છે.

કરાર હેઠળ, વેચનાર (અપીલકર્તા) દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી કિંમતે કોન્સન્ટ્રેટ ખરીદવાની બંધનકર્તા જવાબદારી અને બોટલ્ડ સોફ્ટ ડ્રિંક્સનું ઉત્પાદન કરવાની, અપીલકર્તાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરીને તેનું વેચાણ કરવાની તથા પૂર્વ–નિર્ધારિત રોયલ્ટી શુલ્ક ભરપાઈ કરવાની ખરીદદારની બંધનકર્તા જવાબદારી એકબીજાથી સંપૂર્ણપણે અવિભાજ્ય છે.

જોકે, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે બોટલર્સ દ્વારા પોતાની જાતે જ ઉત્પાદિત કરવામાં આવતા સોડાના સંબંધમાં, કોઈપણ કાચા માલનું વેચાણ કરવામાં આવ્યું ન હોવા છતાં પણ અપીલકર્તા 'લહેર' ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગ કરવા બદલ તેમની પાસેથી રોયલ્ટી વસૂલ કરે છે. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલશ્રીના જણાવ્યા અનુસાર, આ બાબત એક મજબૂત નિર્દેશ છે કે રોયલ્ટી મેળવવાના

અવેજ પેટે બોટલરને મંજૂર કરવામાં આવેલું ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગનું લાયસન્સ એ એક સ્વતંત્ર અને તદ્દન અલગ વ્યવહાર છે. ટ્રિબ્યુનલ સહિતના કોઈપણ સત્તાધિકારીઓ સમક્ષ આવી કોઈ ચોક્કસ રજૂઆત કે દલીલ ઉપસ્થિત કરવામાં આવી ન હતી, જોકે ઉત્પાદક દ્વારા સોડાના વેચાણ પર પ્રાપ્ત થયેલી રોયલ્ટીના સમાવેશ સામે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાના ટ્રેડમાર્ક સાથે સોડાના વેચાણના કારણે રોયલ્ટીની વસૂલાત સંબંધિત દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર ઉપલબ્ધ નથી. જે ચોક્કસ સંજોગોમાં આવો સોદો કરવામાં આવ્યો હતો તે સંજોગો પણ રેકર્ડ પરથી સ્પષ્ટ થતા નથી. તેથી, અમે આ પાસા પર વધુ ઊંડાણમાં જવાનું પ્રસ્તાવિત કરતા નથી. અમે એવો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ કે સોડાના વેચાણ પર પ્રાપ્ત થયેલી રોયલ્ટીને બાકાત રાખવા અંગેનો અપીલકર્તાનો દાવો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.

અમારા મતે, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયો પૈકી કોઈપણ નિર્ણય અપીલકર્તાની મદદે આવતો નથી, જોકે તેમાં અમુક પરસ્પર આચ્છાદિત થતી લાક્ષણિકતાઓ રહેલી છે.

જે પ્રથમ કેસ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા લિમિટેડ, (૧૯૯૫) ૭૬ ઇ.એલ.ટી. ૪૮૧ (એસ.સી.) છે. આ કેસને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય રીતે અલગ તારવવામાં આવ્યો હતો. હકીકતના મુદ્દા તરીકે એવું જણાયું હતું કે કરદાતા દ્વારા વિદેશી સહયોગીને 'પ્યુજો એન્જિન ટેકનોલોજી'નો ઉપયોગ પૂરો પાડવા માટે ચૂકવવામાં આવેલી

૧૫ મિલિયન ફ્રેન્ચ ફ્રાન્કની એકસાથે ચૂકવણી અને એન્જિનના ઉત્પાદન માટે પ્યુજો દ્વારા સામાવાળાઓને સીકેડી પેક્સ (સંપૂર્ણ વિખેરાયેલા પાર્ટ્સના પેક) પૂરા પાડવા વચ્ચે કોઈપણ સંબંધ કે જોડાણ દર્શાવતી કોઈ સામગ્રી ન હતી. આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે –

> "કોઈપણ રીતે એવું કહી શકાય નહીં કે પાછળથી મેળવવામાં આવેલા માલની કિંમત ઘણા સમય પહેલાં કરવામાં આવેલી એકસાથે ચૂકવણીમાં ગણતરીમાં લેવામાં આવી હતી અથવા પ્રતિબિંબિત થઈ હતી. જ્યારે સહયોગ કરાર કરવામાં આવ્યો હતો ત્યારે પાછળથી જરૂર પડી શકે તેવા સ્પેરપાર્ટ્સનું સ્વરૂપ અને પ્રમાણ પક્ષકારોના ધ્યાનમાં ક્યારેય ન હતું."

કરદાતા પર સીકેડી પેક્સ ખરીદવાની બિલકુલ કોઈ બંધનકર્તા જવાબદારી ન હોવાની હકીકત, સીકેડી પેક્સ અને સ્પેરપાર્ટ્સ પૂરા પાડવાના ઘણા સમય પહેલાં વિદેશી સહયોગીઓને ચૂકવવાપાત્ર રોયલ્ટીની રકમ ચૂકવી દેવામાં આવી હતી તે હકીકત, તથા સહયોગ કરાર હેઠળ ચૂકવણીની રકમ નિર્ધારિત કરતી વખતે સીકેડી પેક્સ અથવા સ્પેરપાર્ટ્સનો પુરવઠો પક્ષકારોના ધ્યાને રહ્યો હતો તે દર્શાવતી કોઈ સામગ્રી રેકર્ડ પર ન હોવાની બાબત – આ તમામ હકીકતોને અદાલત દ્વારા એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી કે ટેકનિકલ જાણકારી (નો–હાઉ) માટેના કરાર હેઠળ થયેલી એકસાથે ચૂકવણી અને સીકેડી પેક્સ/સ્પેરપાર્ટ્સના પુરવઠા માટેની કિંમતના નિર્ધારણ વચ્ચે કોઈ સંબંધ કે જોડાણ અસ્તિત્વમાં ન હતું. અલગ પાડતી વિશેષતાઓ ઘણી બધી છે

અને અપીલકર્તા તે કેસમાંથી કોઈપણ પ્રકારનું સમર્થન કે સહાય મેળવી શકતા નથી.

કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ, બોમ્બે વિરુદ્ધ મારુતિ ઉદ્યોગ લિમિટેડ, (૧૯૮૭) (૨૮) ઈ.એલ.ટી. ૩૯૦ માં સેગેટના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. આ હુકમ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી ખાસ પરવાનગી અરજી આ કોર્ટ દ્વારા ૨૬.૪.૧૯૮૯ ના રોજ કારણો દર્શાવ્યા વિનાના હુકમ દ્વારા પ્રાથમિક તબક્કે જ રદ કરવામાં આવી હતી. આ કેસ પણ અપીલકર્તાને કોઈપણ રીતે સહાયરૂપ થતો નથી. આ કેસમાં, મહેસૂલ ખાતાની એવી દલીલ સ્વીકારવામાં આવી ન હતી કે કમ્પોનન્ટ્સ, એસેમ્બલીઝ અને વાહનો સંબંધિત આયાત ઇન્વોઇસ કિંમત એ વેચાણ માટેનો એકમાત્ર અવેજ ન હતી પરંતુ ભારતમાં સુઝુકીના ઘટકોના ઉત્પાદન સાથે સંબંધિત રોયલ્ટી પણ આયાત કરેલા માલની ખરીદી માટેનો અવેજ બને છે. ટ્રિબ્યુનલે એવું ઠેરવ્યું હતું કે રોયલ્ટીની ચૂકવણી સીધી રીતે ભારતમાં માલના ઉત્પાદન સાથે સંબંધિત હતી અને તેને જાપાનથી કરવામાં આવતી માલસામાનની આયાત સાથે કોઈ સંબંધ કે જોડાણ ન હતું. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે "જાપાનથી ઘટકો, એસેમ્બલીઝ અને વાહનોની આયાત સાથે રોયલ્ટી કે 'મારુતિ સુઝુકી' ટ્રેડમાર્કને કોઈ લેવાદેવા ન હતી". સેગેટના તે નિર્ણયનો કાયદાકીય સિદ્ધાંત આમ તદ્દન અલગ આધાર પર રહેલો છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જે વધુ એક કેસ પર આધાર રાખવાનો

પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો તે ડ્યુક એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, (૧૯૯૧) (૫૫) ઈ.એલ.ટી. ૫૭૭ માં સેગેટનો હુકમ છે, જેને એસ.એલ.પી. ૨૬ થવાના કારણે આ કોર્ટ દ્વારા બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો. તે કેસ પણ સોફ્ટ ડ્રિંક્સની બોટલો પર કરદાતાના ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવા બદલ કોન્સન્ટ્રેટના ખરીદદારો દ્વારા કરદાતાને ચૂકવવાપાત્ર ફ્રેન્ચાઇઝી ફીનો કેસ હતો. ટ્રિબ્યુનલે નીચે મુજબના મહત્વપૂર્ણ અવલોકનો કર્યા હતા:

> "જે કરાર હેઠળ ખરીદદારોને ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી છે તે કરાર નીચલી સત્તાધિકારીઓ સમક્ષ કે અમારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. તેથી, તે 'કોન્સન્ટ્રેટ' ના વેચાણ સાથે પરસ્પર જોડાયેલો છે કે કેમ તે અંગે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરી શકાતો નથી. રેકર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો પણ ઉપલબ્ધ નથી જે એવું દર્શાવતો હોય કે 'કોન્સન્ટ્રેટ' માત્ર એવા લોકોને જ વેચવામાં આવે છે જેઓ 'ટ્રેડમાર્ક' ખરીદવા માટેનો કરાર પણ કરે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ખરીદદાર 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદે તે પહેલાં ટ્રેડમાર્ક ખરીદવા અંગેનો કરાર કરવો અનિવાર્ય કે આવશ્યક છે તેવું સ્થાપિત કરતો કોઈ પુરાવો નથી. તેવી જ રીતે, એવો કોઈ પુરાવો પણ નથી કે કોઈ ખરીદદાર ટ્રેડમાર્ક ખરીદ્યા વિના 'કોન્સન્ટ્રેટ' ખરીદવા માટે તૈયાર નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ એ ટ્રેડમાર્કની ખરીદી પર નિર્ભર છે તેવું સ્થાપિત કરતો કોઈ પુરાવો રેકર્ડ પર નથી. આવા પુરાવાના અભાવમાં એવું ઠેરવવું અત્યંત મુશ્કેલ છે કે કોન્સન્ટ્રેટનું વેચાણ પરસ્પર જોડાયેલું છે

કે નિકટતાથી સંકળાયેલું છે અને ટ્રેડમાર્કના વેચાણ વિના કોન્સન્ટ્રેટનું કોઈ વેચાણ થઈ શકે નહીં."

તેવા સંજોગોની સ્થિતિ હેઠળ જ રોયલ્ટીની ચૂકવણીને કોન્સન્ટ્રેટના આકારણીપાત્ર મૂલ્યમાંથી બાકાત રાખવામાં આવી હતી. ઉપર ટાંકવામાં આવેલા અવલોકનો પરથી બંને કેસો વચ્ચેની અલગ પાડતી વિશેષતાઓ સ્વયં-સ્પષ્ટ રીતે ફલિત થાય છે.

પરિણામ સ્વરૂપે, અમે ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયને બહાલ રાખીએ છીએ અને અપીલો રદ કરીએ છીએ. જોકે, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપીલકર્તાને આંશિક રાહત આપવામાં આવી હોવાના પરિણામે નિર્ણય અધિકારીએ ગમે તે સંજોગોમાં ટર્નઓવરની પુનઃગણતરી કરવાની રહેતી હોવાથી, અમે કરદાતા માટે તે નિર્ણય અધિકારી સમક્ષ ગણતરી એટલે કે સમાવેશ કરવાપાત્ર રોયલ્ટીના પ્રમાણ સંબંધિત કોઈપણ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરવાનો વિકલ્પ ખુલ્લો રાખીએ છીએ.

ઉપરોક્ત અવલોકનને આધીન રહીને, ખર્ચના કોઈ આદેશ વિંના આ અપીલો રદ કરવામા આવે છે.

અપીલો રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે

મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========